

DINIY TURIZMNING GLOBAL MIQYOSDAGI O'RNI

Alimova Farog'at Mirzoaxmed qizi

Termiz davlat universiteti, Ziyorat Turizmi ta'lim yo'nalishi magistranti

farogat_xet@mail.ru

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Mustaqallik yillarida diniy qadamjolarga davlat tomonidan katta e'tibor berilayotganligi, Diniy turizm global miqyosda tobora o'sib borayotgan va katta ta'sirga ega bo'lgan turizm turi ekanligi, hozirgi kunga kelib juda ko'p insonlar ziyoratlarga, va turli xil sayohatlar uchun har xil davlatlarga boshqarilayotganligi va turizm uchun taratilayotgan imkoniyatlar haqida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: *diniy turizm, sayohat, imkoniyat, rivojlanish, e'tibor, shart-sharoit, rivojlanish.*

Turizm dunyo tamaddumining bosh gultoji bo'lib, hozirgi kunda sayohat insoniyat maqsadlarining asosini tashkil qilib kelmoqda. Ayniqsa, milliy turizmning rivojlantirish istiqbollari, O'zbekistonda turizm industriyasining jahon bozoridagi mavqeini oshirishga ko'maklashadi. Fikrimizning isboti sifatida bugungi kunda turizm sohasida katta yutuqlarga erishilayotganligi, tez sur'atlar bilan o'sib borayotganligi, yangidan – yangi mehmonxonalarining barpo etilayotganligi, ishchi o'rinlari sonining ko'payishi, malakali mutaxassislarining ortib borishi, turistlar oqimining yildan – yilga ko'payayotganligini ta'kidlab o'tishimiz joiz deb hisoblaymiz. Albatta O'zbekistonning qulay iqlim sharoitlari va o'ziga xos landshaftini inobatga olganda sport va ekologik turizmning rivojlanishi uchun barcha asoslar mavjud. Farg'ona vodiysi va Toshkent viloyati ajoyib tog' tizimlari, gullagan vodiylar va ajoyib tog' daryolariga boy. Tog'ning toza havosi, yil davomida quyoshli kunlarning ko'pligi, ajoyib tog' manzaralari nafaqat O'zbekiston fuqarolarining, balki Qozog'iston, Qirg'iziston va Tojikiston kabi qo'shni mamlakatlarning aholisi ham tashrif buyuruvchi turizm obyektlariga aylanishiga imkon beradi.

Mustaqallik yillarida diniy qadamjolarga davlat tomonidan katta e'tibor berilmoqda. Buyuk ajdodlarimiz qo'nim topgan maskanlarni qayta tiklash, obodonlashtirish, ta'mirlashga jiddiy e'tibor berganligi tufayli ziyoratgoh maskanlar 1.5 mlrd musulmon dunyosini o'ziga tortmoqda. Hozirgi kunda ziyorat turizmini rivojlantirishni asosiy maqsad qilib olgan ekanmiz avvalo mamlakatimizda diniy turizmni hududiy tashkil etish va rivojlantirishga jiddiy e'tibor qaratish lozim.

Biz yoritib beradigan mavzu diniy turizm. Diniy turizm o'zi qanday?

Diniy turizm, shuningdek, e'tiqod turizmi muqaddas joylarga alohida yoki guruh bo'lib sayohat qilishni anglatadi. Bu joylarga madaniy, tarixiy va diniy ahamiyatini bilmoqchi bo'lgan diniy e'tiqodsiz sayyohlar ham tashrif buyurishadi. Dunyodagi mashhur diniy turizm yo'nalishlari: Shvedagon pagodasi, San-Vitale bazilikasi, MAKKA, Xarmandir Sohib, Osmon ibodatxonasi, Bahai bog'lari, Vatikan, Vat Rong Khun, Avliyo Bazil sobori, Paro Taktsang, Ispaniya sinagogasi va Quddus. Ziyorat insoniyatning qadimiy faoliyati ko'rinishi bo'lib, universal va etnik xususiyatga ega dinlar - buddizm, nasroniylik, islom, iudaizm va hinduizm turli yo'nalishlarga ega bo'lgan, murakkab ziyorat madaniyatini, destinatsiyalar va noyob rituellarni rivojlantirdilar. Ziyoratga borish milliy yoki diniy maqsadlar bilangina chegaralanib qolmaydi. Maqsadlarning turlicha bo'lishi ziyoratning muqaddas diniy e'tiqodga bog'liq asl mazmun-mohiyatini yo'qotishiga sabab bo'lmasligi lozim. E'tiqod qiluvchilar qalbida ziyorat alohida o'rin tutadi va bu yangilik emas. Ziyorat bo'yicha tadqiqotlarda uning tabiatini ichki, ruhiy yoki hissiy sayohatlarni osonlashtiradigan jismoniy faoliyat sifatida tobora ko'proq o'rganilmoqda.

Diniy turizm global miqyosda tobora o'sib borayotgan va katta ta'sirga ega bo'lgan turizm turidir. Dunyo bo'ylab millionlab odamlar diniy joylarga ziyorat qilish, marosim va bayramlarga qatnashish, shuningdek, diniy ta'lim olish va madaniy tajriba orttirish uchun sayohat qilishadi. Diniy turizmning global miqyosdagi o'rni quyidagicha:

Iqtisodiy ta'sir:

- Turizm daromadlarini oshirish: Diniy sayohatlar mehmonxonalar, restoranlar, transport va boshqa xizmatlarga talabni oshiradi, bu esa mahalliy iqtisodiyotga sezilarli hissa qo'shadi.

- Ish o'rinlari yaratish: Diniy turizm mehmonxonalar, restoranlar, sayyohlik agentliklari va boshqa sohalarda ish o'rinlari yaratishga olib keladi.

- Mahalliy hunarmandchilik va mahsulotlarni rivojlantirish: Ziyoratchilar diniy ramzlar, hunarmandchilik buyumlari va mahalliy mahsulotlarni sotib olishlari mumkin.

Madaniy ta'sir:

- Madaniy almashinuv: Diniy sayohatlar turli madaniyatlar orasida hamkorlik va tushunishni rivojlantirishga yordam beradi.

- Madaniy merosi va an'analarning saqlanishi: Diniy joylar va marosimlar madaniy merosni saqlab qolishga hissa qo'shadi va ularni kelajak avlodlarga o'tkazishga yordam beradi.

- Diniy bag'rikenglik va tushunishni oshirish: Diniy turizm odamlarga turli dinlar haqida ko'proq bilib olish va bir-birlarini yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

Ijtimoiy ta'sir:

- Jamoalarni birlashtirish: Diniy bayramlar va marosimlar mahalliy jamoalarni birlashtirishga va ularning birdamligini mustahkamlashga yordam beradi.

- Jamoatchilik xizmati: Diniy tashkilotlar va sayohatchilar jamoatchilikka foyda keltiradigan loyihalarni amalga oshirishi mumkin, masalan, maktablarni qurish, kasalxonalariga yordam berish va boshqalar.

- Xalqaro hamkorlik: Diniy tashkilotlar va sayohatchilar diniy bag'rikenglik va tinchlikni targ'ib qilish uchun xalqaro hamkorlik qilishlari mumkin.

Diniy turizmning global miqyosdagi o'rni o'sib borishda davom etmoqda. Turli xil madaniyat va dinlarga bo'lgan qiziqishning kuchayishi, sayohat qilishning osonlashishi va xalqaro aloqalarning rivojlanishi bu o'sishga katta hissa qo'shmoqda. Diniy turizmning global miqyosdagi o'rni uning iqtisodiy, madaniy va ijtimoiy ta'sirlarini e'tiborga olgan holda katta ahamiyatga ega.

Shuni ham ta'kidlash kerakki, diniy turizmning o'sib borishi ba'zi muammolarni ham keltirib chiqarishi mumkin, masalan:

- Diniy joylarning haddan tashqari ko'pligi va ularni boshqarishda qiyinchiliklar.

- Madaniy merosni himoya qilish va saqlashda qiyinchiliklar.

- Diniy turizmning atrof-muhitga ta'siri.

- Madaniy va diniy xilma-xillikni saqlab qolishdagi qiyinchiliklar.

Ushbu muammolarni hal qilish uchun sayyohlik tarmog'i va hukumatlar diniy turizmni tartibga solish, diniy joylarni himoya qilish va jamoalarning ehtiyojlarini qondirish bo'yicha birgalikda ish olib borishlari kerak.

ADABIYOTLAR RO'YHATI:

Junaydulloyevich A. A., Bakhriddinovna A. N., Rasul-kizi K. D. DINIY TURIZM VA DINIY MEROS: TURIZM RIVOJLANISH OMILI //BOSHQARUV VA ETIKA QOIDALARI ONLAYN ILMIIY JURNALI. – 2022. – C. 41-45.

Fozilova P., Homidov K. O'zbekistonda ziyorat turizmi tarixi va uning turizm rivojlanishida tutgan o'rni //Current approaches and new research in modern sciences. – 2023. – T. 2. – №. 12. – C. 31-38.

Ubaydulloh X. O'ZBEKISTONDA DINIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISH
IMKONIYATLARI //BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR
ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2023. – T. 3. – №. 4. – C. 543-547.